

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ขั้นตอนของการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ขั้นตอนของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนของการวิจัยซึ่งมีลักษณะดังนี้ กำหนดกลุ่มประชากร กำหนดกลุ่มตัวอย่าง จัดหา และพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ทดลองใช้เครื่องมือ เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล แปลผลวิเคราะห์ สรุปผล และเขียนรายงาน

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดชัยนาท ปีการศึกษา 2543 จำนวน 207 คน แบ่งเป็นผู้บริหารจากโรงเรียนขนาดใหญ่ 25 คน โรงเรียนขนาดกลาง 89 คน โรงเรียนขนาดเล็ก 93 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดชัยนาท ปีการศึกษา 2543 จำนวน 136 คน โดย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตาม ตารางของ เครจซี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan 1970 : 607 – 610)

2.1 การสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นชั้น (Strata) มีหน่วยการสุ่มเป็นโรงเรียน (Sampling Unit) ได้จำนวนผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ 17 คน โรงเรียนขนาดกลาง 58 คน และโรงเรียนขนาดเล็ก 61 คน จากนั้นสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ได้จำนวนผู้บริหารโรงเรียนตามขนาดโรงเรียน ที่กำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 3.1 ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	จำนวนผู้บริหารโรงเรียน	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ใหญ่	25	17
กลาง	89	58
เล็ก	93	61
รวม	207	136

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดัดแปลง และพัฒนามาจาก กิตติ แสงเทียนฉาย ที่ศึกษาความท้อถอย และสาเหตุในการปฏิบัติงาน ของครู โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 7 และหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นรวม .83

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดัดแปลง และพัฒนาจากแบบวัดความท้อถอยของ กิตติ แสงเทียนฉาย (2531 : 41 – 46) โดยดำเนินการดังนี้

1.1 ดัดแปลง และพัฒนาแบบสอบถามของ กิตติ แสงเทียนฉาย ให้เหมาะสมกับการนำไปใช้วัดภาวะหมดไฟของผู้บริหารโรงเรียน

1.2 นำแบบยกร่างแบบสอบถามวัดภาวะหมดไฟของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยดัดแปลงและพัฒนาขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ จากสถาบันราชภัฏนครสวรรค์ 4 ท่าน และจากศูนย์สุขภาพจิตเขต 8 1 ท่าน เพื่อตรวจสอบด้านโครงสร้าง และตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ และนำมาปรับปรุงความถูกต้อง และความชัดเจนของภาษาตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ โดยคณะผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน มีดังนี้

อาจารย์ดร. สมภพ เจริญนทศ รองอธิการบดีวางแผน และพัฒนา สถาบันราชภัฏนครสวรรค์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ยรรยงค์ ยรรยงเมธ สถาบันราชภัฏนครสวรรค์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุนีย์ ยรรยงเมธ สถาบันราชภัฏนครสวรรค์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธันศ มีศรีสวัสดิ์ สถาบันราชภัฏนครสวรรค์

นายแพทย์สงกรานต์ ก่อธรรมนิเวศน์ นายแพทย์ 8 ผู้อำนวยการศูนย์สุขภาพจิตเขต 8

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบคุณภาพแล้วเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข

4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม ซึ่งแก้ไขเสร็จเรียบร้อยแล้วนำไปหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาคในกลุ่มทดลอง ซึ่งมีลักษณะกลุ่มตัวอย่างที่คล้ายคลึงกันคือ ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่น .87

2. ลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบวัดภาวะหมดไฟ ซึ่งแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

2.1 ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพ ของผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ปัจจัยพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียนประกอบด้วย

2.1.1 อายุ

2.1.2 ระดับการศึกษา

2.1.3 ประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียน

2.1.4 ขนาดโรงเรียน

2.2 ตอนที่ 2 แบบวัดภาวะหมดไฟ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

ความรู้สึกอ่อนล้าทางอารมณ์ ความรู้สึกด้อยในคุณค่าของตนเอง และความไม่สมหวังในความสำเร็จของตน ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถาม 22 ข้อ ดังรายละเอียด และการแปลผล คือ

2.2.1 ข้อคำถามที่วัดความรู้สึกอ่อนล้าทางอารมณ์ จำนวน 9 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1,2,3,6,8,13,14,16 และ 20 ผลรวมของคะแนน จากข้อคำถาม 9 ข้อ เป็นเครื่องแสดงระดับความอ่อนล้าทางอารมณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ที่ได้คะแนนสูงคือ ผู้ที่มีความอ่อนล้าทางอารมณ์สูง

2.2.2 ข้อคำถามที่วัดความรู้สึกด้อยสัมพันธภาพต่อบุคคล จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 5,10,11,15 และ 22 ผลรวมของคะแนนจากข้อคำถาม 5 ข้อ แสดงว่ามีความด้อยสัมพันธภาพต่อบุคคล ผู้ที่ได้คะแนนสูงคือ ผู้ที่มีความด้อยสัมพันธภาพต่อบุคคลอื่นในระดับสูง

2.2.3 ข้อคำถามที่วัดความไม่สมหวังในความสำเร็จของตน 8 ข้อ ได้แก่ ข้อ 4, 7, 9, 12, 17, 18, 19 และ 21 ผลรวมของคะแนน จากข้อคำถาม 8 ข้อนี้ แสดงถึงระดับความไม่สมหวังในความสำเร็จของตน ผู้ที่ได้คะแนนต่ำเป็นผู้ที่มีความไม่สมหวังในความสำเร็จของตนสูง

การพิจารณาระดับภาวะหมดไฟ

การพิจารณาระดับภาวะหมดไฟที่วัดได้จากเครื่องมือนี้ แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. ภาวะหมดไฟระดับสูง จะแสดงให้เห็นได้จากคะแนนสูงทางด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์ ความด้อยสัมพันธภาพต่อบุคคล และคะแนนต่ำของความรู้สึกไม่สมหวังในความสำเร็จของตนในการปฏิบัติงาน

2. ภาวะหมดไฟในระดับปานกลาง จะแสดงให้เห็นได้จากคะแนนปานกลาง ทั้ง 3 ด้าน

3. ภาวะหมดไฟระดับต่ำ จะเห็นได้จากคะแนนต่ำของด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์ ความด้อยสัมพันธภาพต่อบุคคล และคะแนนสูงของด้านความไม่สมหวังในความสำเร็จของตน

เกณฑ์การให้คะแนนของแบบวัดภาวะหมดไฟ

แบบวัดภาวะหมดไฟมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งคำตอบออกเป็น 7 ระดับ มีเกณฑ์การให้คะแนนความรู้สึกอ่อนล้าทางอารมณ์ ความรู้สึกด้อยสัมพันธภาพต่อบุคคล และความไม่สมหวังในความสำเร็จของตน แบบวัดภาวะหมดไฟนี้

จะวัดความบ่อยครั้งของความรู้สึกต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยแบ่งออกเป็นระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ 0 - 6 (กิตติ แสงเทียนฉาย. 2531 : 41) แต่ละระดับมีความหมายดังนี้

- 0 หมายถึง ไม่มีความรู้สึกที่กล่าวในคำถาม
- 1 หมายถึง มีความรู้สึกที่กล่าวในคำถามปีละ 2 - 3 ครั้ง
- 2 หมายถึง มีความรู้สึกที่กล่าวในข้อคำถามประมาณเดือนละ 1 ครั้ง
- 3 หมายถึง มีความรู้สึกที่กล่าวในข้อคำถามประมาณเดือนละ 2 - 3 ครั้ง
- 4 หมายถึง มีความรู้สึกที่กล่าวในข้อคำถามประมาณสัปดาห์ละ 1 ครั้ง
- 5 หมายถึง มีความรู้สึกที่กล่าวในข้อคำถามประมาณสัปดาห์ละ 2 - 3 ครั้ง
- 6 หมายถึง มีความรู้สึกที่กล่าวในข้อคำถามทุกวัน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากโครงการบัณฑิตศึกษา สถาบันราชภัฏนครสวรรค์ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท
2. รับหนังสืออนุเคราะห์จากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท เพื่อเก็บข้อมูลจากผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมหนังสืออนุญาตจากต้นสังกัดเดินทางไปพบหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอทั้ง 8 แห่ง เพื่ออธิบายและแนะนำวิธีการตอบแบบสอบถามพร้อมมีหนังสือขอความร่วมมือและแนะนำวิธีการตอบแบบสอบถามแนบกับแบบสอบถามทุกฉบับ โดยผู้วิจัยไปเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง
4. เก็บแบบสอบถามที่รวบรวมได้ มาเลือกเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์ ได้จำนวน 125 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 91.9 เพื่อตรวจคะแนน และวิเคราะห์คำตอบของการวิจัยต่อไป
5. ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล ประมาณ 60 วัน คือ วันที่ 26 มีนาคม - 25 พฤษภาคม 2544

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปของ SPSS for Window (Statistical Package for the Social Science) โดยดำเนินการดังนี้

1. การวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียน และขนาดโรงเรียน วิเคราะห์โดยใช้สถิติค่าร้อยละ การแจกแจงความถี่

2. ระดับภาวะหมดไฟ ซึ่งมีองค์ประกอบ 3 ด้าน วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนภาวะหมดไฟ ในแต่ละด้านของผู้บริหารโรงเรียน โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์

3. หาความสัมพันธ์ระหว่าง อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียน ขนาดโรงเรียน กับภาวะหมดไฟตามองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ความรู้สึกอ่อนล้าทางอารมณ์ ความรู้สึกด้อยสัมพันธ์ภาพต่อบุคคล และความไม่สมหวังในความสำเร็จของตน โดยการวิเคราะห์ทดสอบค่าไคสแควร์ (Chi - Square)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ใช้สูตรทางสถิติดังนี้

1. ค่าร้อยละ การแจกแจงความถี่
2. ค่าเฉลี่ย

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

3. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum (X - \bar{X})^2}{n - 1}}$$

4. วิเคราะห์ข้อมูลด้วยไคสแควร์ (Chi - Square) (บุญธรรม กิจปรีดาวิสุทธิ 2543 : 43.)

$$\chi^2 = \sum \frac{(O - E)^2}{E}$$

5. หาค่าความไวใจได้ (Reliability) ของแบบสอบถามวัดภาวะหมดไฟ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) โดยการวัดความสอดคล้องภายใน ครอนบาค (Cronbach) (ประคอง กรรณสูตร 2529 : 42 - 43)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{\sum S_c^2}{S_x^2} \right)$$